

ספרים

בקצרה

להיט המדפים
של סר אלכס

רגע לפני שהיא כובשת גם את המזרח הרחוק, האוטורי-ביוגרפיה של מנג'ר מנצ'סטר יונייטד לשעבר, סר אלכס פרי-גוסון, שברה את כל שיאי המיכירות בשנת 2013 בממלכה הבריטית. הספר, שיצא לאור באוקטובר אשתקד, מכר עוד לפני טירוף חג המולד 647 אלף עותקים, והפך לספר הנמיר ביותר בכריטיניה בשנת 2013 ולאוטוביוגרפיה הנמכרת ביותר בממלכה בחמש השנים האחרונות (יותר מהאוטוביוגרפיה של טוני בלייר).

סך כל ההכנסות של הגרסה המודפסת של הספר עומד כרגע על כ-7 מיליון פאונד, והעובי-דה שיומוני הספורט בכריטיניה ממשיכים לעסוק בגילויים מתור-כו מותירה אותו כבר שבועות בצמרת רשימות רבי המכר. המבקרים בכריטיניה, אגב, קיי-כלו את האוטוביוגרפיה בחי-מימות פחותה יותר מהקוראים - חלקם טענו כי מדובר בספר בינוני מאוד.

עדי רובינשטיין

מפגשים לקראת
פרס ספיר

זהות הווכח בפרס ספיר לספיר-רות של מפעל הפיס לשנת 2013 תתברר בטקס שיערך ב-5 בפברואר, אולם עד אז יתקיימו במהלך ינואר מפגשים ספרותיים בהשתתפות המועמדים הסופיים לפרס - אורה אחימאירי, יהודית קציר, נעה ידלין, דרור משעני וישי שריר - והווכח בפרס הבני-כורים מירב נקריסדי.

המפגשים, שהיו פתוחים חנם לקהל, יתקיימו בחמישה מוקדי תרבות ברחבי הארץ, וישתתפו בהם, בין השאר, שתי קנים וזמרים כגון שי אביבי, רונה קינן, ערן צור, דן תורן ומיקה קרני.

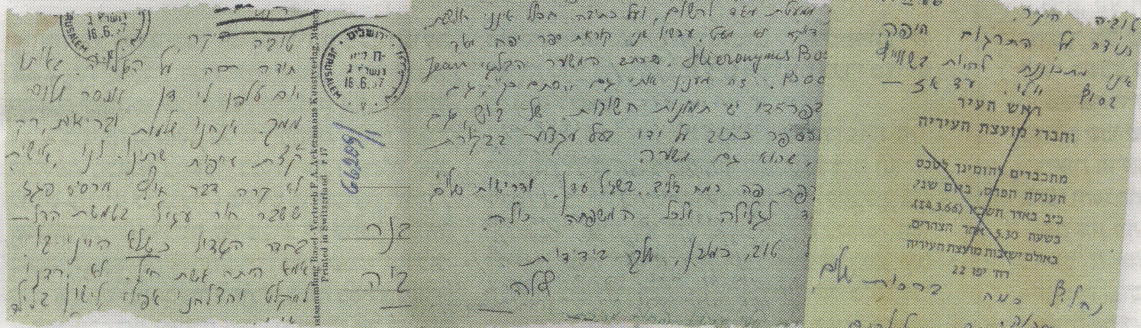
אירוע למשורר
אמיר אור

אירוע לכבוד ספרו של המי-שורר אמיר אור, "שלל - שירים נבחרים 1977-2013" (בהוצאת הקיבוץ המאוחד), ייערך ביום חמישי (23 בינואר, בשעה 20:00) בבית ביאליק בתל אביב. באירוע, בהנחייתו של המשורר שחרמיו מרדכי, ישתתפו אורי הולנדר, חדוה הרכבי, רפי וייכ-רט, נורית זרחי, הלית ישורון, ענת לוי, נעם פרתום ופרופ' רות קרטון-בלום.

בידידות,
לאה

גולדברג וריבנר בתצלום משנות ה-50; למטה: קטעים מהמכתבים שנחשבו צילום: ארכיון גוים

מכתבים שכתבה לאה גולדברג לידידה המשורר טוביה ריבנר נחשפו אתמול בספרייה הלאומית • מה חשבה המשוררת על עגנון ועל שאגאל, ומדוע היתה חסרת ביטחון?

נדב שרגאי

הוא היה פרח משוררים צעיר בשנות השלושים לחייו, היא היתה משוררת נערצת, שנאותם ימים עדיין חסתה בצילם של שלונסקי ואלתרמן. הם הפכו לחברים קרובים וחלקו עולם רוחני משותף: טרי-כיה ריבנר, חתן פרס ישראל לשירה עברית, שבימים אלה מלאו לו 90, ולאה גולדברג, שהיתה מבוגרת ממנו ב-13 שנה, מורתו באותם הימים ומהמשוררים העבריים המפורסמים ביותר בעת החדשה, שהלכה לעולמה לפני 44 שנה. אתמול חשפה הספרייה הלאומית בירושלים את ההתכתבות בין השניים והעלתה קטעים ממנה לאתר שלה. גולדברג כותבת שם בפתיחות על מגוון של נושאים שהעסיקו אותה ושלא נתנה להם ביטוי במקומות אחרים בני-צירתה, ואף לא ביומניה. אל סיפורי-הילדים המפורסמים "איה פלוטו", "דירה להשכיר" או "המפורז מכפר או"ר", ואל שיריה למבוגרים "את תלכי

של תימהון אידוני לגבי עצמו... אני כל-חיי כל כך מיהרתי. כל כך נחפזתי ומי-תוך חיפזון עשיתי כל כך הרבה דברים, שמוטב היה לא לעשותם."

גם על ספר שיריה האחרון, "עם הלילה הזה", גולדברג כותבת לריבנר: "הלילה הזה" שבספר אחר הוא, אטום, כבד. אבל אולי יש בו משהו, לפעמים רחוקות, גם מן העולם הדומם-קרוב של השיר הזה."

על ש"י עגנון: "אינו יכול לראות נשים שהוא מחבבן שאצבעותיהן מצהיבות מסיגריות; אילו אני הייתי כותבת רומנים הייתי עושה אותו לאחד הגיבורים"

גולדברג, שהיתה גם סופרת, מבקרת ופרופ' באוניברסיטה העברית בירושלים, עמדה בקשר עם מגוון אמנים, סופרים ומשוררים בני התקופה, וכאשר כתבה לריבנר נתנה דרור לתחושותיה. על מארק שאגאל סיפרה בציניות שזורה בהומור כי כדי לזכות בחתימתו תירגמה "מרוסית איומה כמה שירים איומים שבאיומים שהוא כתב. האם סיי-פרתי לך על כך במכתבי הקודם? מזכירתי כמעט ויללה כאשר הכתבתי את השורות הסאטיריות הללו והיא עוד איננה יודעת כמה זה נורא ברוסית הגרועה שלו. למה צריך צייר כזה גם לכתוב? והנה אני מתנקמת בו בשקט בשקט ומציירת ציורים קטנים לעצמי"

הנעים ביותר, שאנשי העיר העתיקה נראים מאושיים, וזה נותן הרבה תקוות", אבל 14 שבועות מאוחר יותר נימתה פסימית: "הידידות של השור-עות הראשונים (אחרי המלחמה - נ"ש) היתה בעצם לא נורמלית... אני הטר-שמתי יותר מדי בהתחלה ועתה חושבת אני בחרדה על הארץ..." (אוקטובר 67). המכתבים, שהוצגו על ידי ר"ר חיי-עמיאור, אוצר אוסף ישראל בספרייה הלאומית, ועל ידי חוקר תולדות גולדברג גרעון טיקוצקי, משתרעים על פני תקופה של 20 שנה (1949 עד 1969). אחרים כוללים ציורים שגולי-דברג ציירה, והיא מסבירה לו כי אינה יכולה לבטא בהם את מה שהיא מבטאת במילים, אך היא בעניין משום שכרגע "אין לה צורך במילים".

פאריס, היא מספרת במכתב נוסף, "השפיעה עלי לטובה", ובהודמנות אחרת מחמיאה לריבנר על מראהו ומי-קטרת על דיוקנה שלה שם. ב-1956, השנה שבה הוענק לה פרס שלונסקי, גולדברג מספרת כי שנים חלמה על פיסת אדמה קטנה, ושעתה משגשגת בגינתה "מתחת לחלונות" חמישה שיחי ורדים, היא "מטפלת בהם במסירות נפש". גולדברג, מעשנת כבדה, נפטרה מסי-רטן הריאה ב-1970. ריבנר, בן 90, עדיין חי בקיבוץ מרחביה. אחרי שגולדברג נפטרה, הוא כתב עליה מונוגרפיה וערך, לבקשת משפחתה, את עיזבונה של המי-שוררת. הוא אמר עליה פעם כי היתה "שלמות שכורה".

(מכתב מ-24 בינואר 1965).

על הסופר ש"י עגנון מעידה גולדברג שהסיגריות שלה הרגו אותה: "עכשיו, משהוא עצמו חדל לעשן - אינו יכול לראות נשים שהוא מחבבן שאצבעותיהן מצהיבות מסיגריות. בימים ההם לא היו אצבעותי צהובות אף כי עישנתי (הק) פרחי לנקותן). כנראה הרגיו אז משהו אחר, וכן גם בא אלי בדעה קדומה שאני 'מאותם המודרניים' שאינם ממעריצי-כינתיים משתנה יחסו אלי אחרי שראה מה יחסי אלי, ותולה את הרחייה בעבר באצבעות צהובות שלא היו ולא נבראו. אילו אני הייתי כותבת רומנים הייתי עושה אותו לאחד הגיבורים המעניינים ביותר עם כל הלכאן ולכאן שלו" (מכתב מ-7 במאי 1963). על אברהם שלונסקי היא כותבת: "קשה לכם הדור הצעיר, להבין עתה, מה היה שלונסקי בשבילנו בראשית דרכנו".

"אין צורך במילים"

גולדברג לא היתה משוררת "לאומית", וכתבתה היתה אישית ולעיתים אוניברסלית, אך לעולם לא פוליטית. דווקא משום כך יש עניין בהתייחסותה לירושלים שאחרי מלחמת ששת הימים, שבמהלכה פגע רסיס פגז בדירה שבה התגוררו היא ואמה. ביולי 67, חודש אחרי המלחמה, גולדברג כותבת: "ירושלים גדולה ויפה להפליא... כמה נפלאה העיר הזאת עכ-שיו... נעים לבוא במגע עם הערבים, אפילו האנשים שדעותיהם לא כאלו.